

Motion till riksdagen

1989/90:Jo270

av Lars Werner m.fl. (vpk)

Jordbrukspolitiken, m.m.

Bevara och utveckla det svenska jordbruket

Vi har i vårt land goda naturliga förutsättningar att försörja oss med de livsmedel vi behöver. Vi betraktar en god livsmedelsförsörjning som en självklarhet, men i en värld där majoriteten svälter, är den ett stort privilegium. Att vi nu har en tillräcklig livsmedelsproduktion (till och med mer än tillräcklig) innebär inte att vi kan ta för givet att det alltid kommer att vara så. Det är en viktig uppgift att bevara och utveckla det svenska jordbruket.

Det största problemet med vårt jordbruk är inte dess överproduktion eller dess miljöproblem. Det största hotet är den brist på framtidstro som präglar näringen. Medelåldern bland lantbrukarna är hög, de unga är inte beredda att satsa på en framtid inom jordbruket.

Denna trend måste vändas. Det är viktigt att diskussionen om en ny jordbrukspolitik förs med utgångspunkt från att jordbruket är en värdefull tillgång som vi har gemensamt ansvar att utveckla och inte en belastning, som vi vill göra oss kvitt.

Målet för samhällets jordbrukspolitik måste vara att bidra till att jordbruket bevaras i hela landet och att strategiska satsningar görs för framtiden. Därmed kommer lantbrukarna att erbjudas rimliga arbetsvillkor och vi alla fortsatt god tillgång till livsmedel.

Ett globalt perspektiv

Jorden kan försörja sin befolkning, men gör det inte. I ett globalt perspektiv är orättvisorna fruktansvärda. I-ländernas höga subventioner till det egna jordbruket leder till dumpade världsmarknadspriser. Bönderna i u-länderna tvingas sälja sina jordbruksprodukter till så låga priser att producenternas villkor blir omänskliga. U-länderna måste få bygga upp sin livsmedelsproduktion under rimliga villkor.

På många håll i världen pågår en skövling och utarmning av naturen. Regnskogar huggs ner. Översvämningar och jorderosion följer av en felaktigt bedriven jordbruksproduktion. I-länderna måste sluta förtrycka u-länderna om denna skövling ska kunna upphöra. Tredje världens så kallade skuldbörda måste tas bort.

Det svenska biståndet måste lägga större vikt vid uppbygget av en ekolo-

giskt anpassad jordbruksproduktion i mottagarländerna. Målet är: Varje land ska ha en så varierad jordbruksproduktion som de naturliga förutsättningarna medger. Annars kommer vi snart att ha förött jordens förmåga att producera livsmedel.

Mot. 1989/90
Jo270

Östeuropa

Den glädjande utvecklingen i Östeuropa har öppnat nya möjligheter till samarbete när det gäller miljö och jordbruk. På sikt bör Sverige bidra till att jordbruket i dessa länder blir ekologiskt anpassat och uthålligt. Det kan ske genom att vi delar med oss av våra erfarenheter från forskning och utvecklingsarbete. De svenska böndernas gedigna tekniska kunnande kan också bli till nytta och hjälp i Östeuropa.

På kort sikt kan svensk livsmedelsexport i ökad omfattning vara nödvändig. Dessa frågor behandlas i särskild motion.

Gatt och EG

Det pågår ett intensivt internationellt arbete för att liberalisera handeln med jordbruksprodukter. Risken är uppenbar att vår jordbrukspolitik läggs fast i de internationella förhandlingarna och inte i riksdagen. Självklart kan vi inte formulera vår jordbrukspolitik utan att ta hänsyn till det internationella läget. Inte heller behöver en ökad handel med livsmedelsprodukter i sig vara negativ. Men det ökade internationella utbytet måste ske på lika villkor och bygga på hänsyn till miljö, kvalitet och hälsa.

Det pågår också en allmän anpassning, harmonisering kallad, till EG. Regeringen säger att jordbrukspolitiken tills vidare är undantagen, men hur länge? Vi begär en utredning om konsekvenserna för svenskt jordbruk av en EG-anpassning och en analys av jordbrukets internationella utveckling mot bakgrund av det pågående GATT-arbetet.

En ny jordbrukspolitik

Regeringen kommer under våren att lämna proposition om en ny jordbrukspolitik. Vi anser att det behövs stora förändringar av jordbrukspolitiken. Det gamla regleringssystemet låser in näringen i vissa givna banor, förhindrar nytänkande och utveckling. De uppsatta målen för jordbrukspolitiken har inte uppfyllts.

Rapporten från LAG, livsmedelspolitiska arbetsgruppen, remissbehandlas för närvarande. I huvudsak återkommer vi med våra förslag till ny jordbrukspolitik i samband med den kommande riksdagsbehandlingen. Men det finns vissa frågor som redan nu bör tas upp.

Den provisoriska lösningen

Riksdagen beslöt våren 1989 med anledning av överenskommelsen inom ramen för GATT om en provisorisk lösning när det gäller jordbrukets kompensation för 1989/90. I provisoriet ingick att 450 000 000 kr. skulle tillföras jordbruket från och med den 1 januari 1990. Utskottet framhöll "att den omständigheten att riksdagen godkänner det av regeringen föreslagna kompen-

sationsbeloppet och utbetalningssättet inte får utgöra något hinder mot att man på sedvanligt sätt tar upp överläggningar om kompensation för inflationsutvecklingen”.

Kostnadsökningarna har varit avsevärt större än vad som kunde bedömas troligt vid tidpunkten för beslutet. Vi menar att nya överläggningar därför är nödvändiga.

Överläggningar bör också tas upp om lösningar för 1990/91.

Delansvaret för spannmålsöverskottet

Enligt 1985 års livsmedelspolitiska beslut är regleringsåret 1989/90 det sista året för vilket staten har åtagit sig ett delansvar för spannmålsöverskottet. Våren 1989 konstaterade jordbruksutskottet i sitt betänkande, som riksdagen biföll, angående delansvaret att ”regeringen är beredd att pröva olika förslag från LRF:s sida om hur en omställning av åkermark – som tillfälligt tar vid där Omställning 90 slutar – skall kunna fungera för nästa år i avvaktan på att en ny jordbrukspolitik hinner träda i kraft”.

Jordbruksutskottet ansåg att ett villkor för fortsatt engagemang var att arealen var bevuxen och att omställningen var mer beständig än hittills varit fallet. Mot bakgrund av detta anser vi att regeringen bör ta upp förhandlingar med näringsens representanter om en övergång från det gamla systemet till den nya jordbrukspolitiken.

En konsekvensanalys

Socialdemokratisk politik tycks för närvarande bestå av ett oräkneligt antal utredningar. Jordbruket är särskilt hårt drabbat av denna utredningshysteri. Tillvaron och framtiden blir därmed mycket svårbedömbare. Konkurrensutredningen, skattereformen, energipolitiken, miljöavgifterna, regionalpolitiken och jordbrukspolitiken ger sammantaget helt andra förutsättningar för landsbygden och jordbruket. Vi begär att regeringen gör en konsekvensanalys av alla dessa pågående förändringar med avseende på deras effekt på jordbruket.

Satsa på ekologiskt lantbruk

Jordbrukets negativa miljökonsekvenser är idag väl kända. Läckage av näringsämnen till vattendrag och hav är en sådan effekt. Infiltration i brunnar och grundvatten av bekämpningsmedel är en annan. Utarmning av flora och fauna är effekter av det alltmer ensidiga odlingslandskapet.

Men jordbruket står också i hög grad för en positiv miljöpåverkan. Tack vare jordbruket har vi i skogs- och mellanbygder fortfarande ett kulturlandskap, fastän idag ofta hotat av igenväxning. Den fortsatta minskningen av jordbrukets omfattning framför allt i dessa bygder måste stoppas.

Framtidens jordbruk måste baseras på förnyelsebara resurser. Vägarna dit är två. Dels en utveckling av det konventionella jordbruket till en bättre ekologisk anpassning, dels en utvidgning av ett ekologiskt lantbruk, det som ofta kallas alternativ odling.

Den alternativa odlingen befinner sig nu i en mycket snabb utvecklingsprocess. Den är därmed en glädjefyllt kontrast till det konventionella jord-

bruket. Bara för drygt ett år sedan uppgick den alternativt odlade arealen till ca 10 000 ha (av totalt 2,9 milj. ha åkermark i landet). Under 1989 har denna areal fyrdubblats. Under året har dessutom försäljning av alternativt producerad mjölk startat.

Vi begär en ökad satsning på ekologiskt lantbruk med 24 000 000 kr. utöver vad regeringen föreslår. Pengarna skall användas för utökad rådgivning i alternativ odling, för marknadsföringsåtgärder, för resurser till idella organisationer. Satsning på ett ekologiskt lantbruk behandlas mer utförligt i särskild motion.

Ingen spridning av rötslam

Spridning av rötslam vore ett utmärkt sätt att få till stånd en recirkulation av näringsämnen inom jordbruket. Tyvärr omöjliggörs detta nu av att slammet produceras i reningsverk som också får ta emot giftiga ämnen t ex tungmetaller och lösningsmedel. Det behövs en mer förfinad avloppshantering där inte så många olika avloppsströmmar blandas. Det behövs också gränsvärden för slammets innehåll av icke önskvärda ämnen. Dessa gränsvärden skall vara så låga att kvaliteten på jordbruksprodukterna inte äventyras och jordarna inte påverkas negativt. I avvaktan på sådana gränsvärden skall spridning förbjudas.

Frukt- och trädgårdsnärigen

Ur konsumentsynpunkt är det lika angeläget med ett stöd till etablering av alternativ odling av frukt och grönsaker. Vi föreslår därför att regeringen får i uppdrag att under året inrätta ett sådant stöd. Vi föreslår att 5 000 000 kr. reserveras i budgeten för detta ändamål.

Fruktodlingen har ställts inför svåra omställningsproblem. Internationella avtal har lett till att importen av frukt ökat kraftigt på bekostnad av den svenska frukten. Vi bedömer att det omställningsstöd som utgår behöver ökas för att svensk fruktodling framgångsrikt ska kunna anpassas till den nya situationen. Vi vill anslå 7 500 000 kr. utöver vad regeringen föreslår.

Samma krav på importerat och inhemskt

En, under senare år, ständigt återkommande fråga i debatten kring livsmedel och jordbruk är kraven på skärpt kontroll av importerade livsmedel. Vi skapar en helt orimlig situation för det svenska jordbruket när vi ställer höga krav på djurskydd, miljöhänsyn och livsmedelskvalitet, men tillåter import av livsmedel som framställts utan sådana krav.

I USA tillåts inte vissa bekämpningsmedel för den frukt som skall konsumeras i landet, men det är fullt tillåtet att exportera behandlad frukt till Sverige.

Riksdagen beslöt våren 1989 att konsumentkrav skall kunna utgöra en laglig grund för förbud eller restriktioner på importerade livsmedel. Förändringen tillkom för att ge förbudet av import av bestrålade livsmedel en laglig grund. Detta nya lagrum är fullt möjligt att använda även när det gäller andra kvalitetskrav. Vi anser att vi inte ska importera livsmedel som är producerade med metoder eller tillsatser som vi inte tillåter. Vi vill anslå

1 750 000 kr. för ett utökat arbete med att fastlägga regler för en utökad importkontroll.

Mot., 1989/90
Jo270

Regeringen anslår 500 000 kr. för att utveckla metoder att analysera om livsmedel bestrålats. Vi vill anslå ytterligare 500 000 kr. utöver det för arbete med att utveckla importkontroll när det gäller kvalitetsaspekter i övrigt så att samma krav ställs på importerade och inhemska livsmedel.

Sverige måste också i internationella sammanhang verka för att kvalitetskrav och miljöhänsyn respekteras och inte betraktas som tekniska handels hinder.

Riksdagen beslutade våren 1989 om skärpt livsmedelskontroll. I samband med detta beslöts också att förpackade livsmedel skall märkas med ursprungsland. Målet var att ge konsumenterna en korrekt grund för sina val. Men en stor del av de importerade livsmedlen säljs oförpackade. Det gäller t ex frukt, grönsaker och kött. Ursprungsland kan lämpligen anges på skyltar eller anslag i anslutning till varans exponering. För frukt och grönsaker finns ett frivilligt åtagande från handeln att märka, vilket dock i praktiken sällan sker. Vi begär att regeringen lämnar förslag på hur även oförpackade livsmedel ska kunna märkas med ursprungsland.

Livsmedelskontroll i övrigt

Livsmedelsverket begär 5 000 000 kr. för en folkhälsokampanj. Vi anser att det skall få medlen och vill anslå 1 500 000 kr. utöver vad regeringen föreslår.

Vi anser också att konsumentorganisationer på ideell basis bör få del av dessa medel.

Genteknik på djur och växter

Sverige är ett laglöst land när det gäller genteknik. Visaknar lagstiftning som reglerar etiska aspekter, som sätter ramar och villkor för forskning och tillämpning. Regeringens handlingsförklaring när det gäller detta område är upprörande. Enligt budgetpropositionen "pågår arbete med att ta fram förslag rörande en eventuell ytterligare reglering av genteknik på djur och växter". Detta är otillräckligt. Vi begär en heltäckande lagstiftning. I avvaktan på denna begär vi omedelbart:

- * förbud för frisläppande av gentekniskt förändrade organismer i naturen,
- * förbud mot patentering av gentekniskt förändrade mikroorganismer, växter och djur.

Gentekniken behandlas mer ingående i andra vpk-motioner.

Förbättrad djurmiljö

Regeringen aviserar att man återkommer till frågan om åtgärder på djurmiljöområdet i samband med den forskningspolitiska propositionen. Det förefaller mindre lämpligt. Av de 58 000 000 kr. som lantbruksstyrelsen äskar avser 3 000 000 kr. forskning, men resten avser dels utökad rådgivning dels inrättande av statsbidrag. Dessa frågor bör lämpligen avgöras i budgethanderingen.

Riksdagen beslutade 1988 om ny djurskyddslag. Enligt den nya lagen skall animalieproduktionen förändras till att bli mer anpassad till djurens natur-

liga behov. Lösdrift, betesdrift och utgång skall befrämjas. Dessa förändringar ställer stora krav på kontroll, rådgivning och information särskilt under de första åren som lagen är i funktion.

Det behövs också ett utökat forsknings- och utvecklingsarbete för att få fram ny teknik och nya metoder, som är bättre anpassade till djurens behov.

Det finns risk att animalieproduktionen kommer att upphöra på företag, där anpassningen till den nya lagen kräver stora förändringar. Risker är särskilt stora i de bygder där lönsamheten är låg och nyetablering sällsynt. I skogs- och mellanbygder är det av största vikt att jordbruket lever kvar och utvecklas. Mjolk, ägg och smågrisproduktion är i farozonen. Ett statsbidrag kan dels möjliggöra anpassningen ekonomiskt, dels påskynda den. Statsbidraget bör utgå i samband med ombyggnad till åtgärder som väsentligt förbättrar djurmiljön. Vi föreslår att 60 000 000 kr. anslås till lantbruksstyrelsen för detta ändamål.

Forskning och utveckling

Regeringen har aviserat en forskningspolitisk proposition, där även forskning och utveckling inom jordbruksområdet kommer att behandlas. Vi återkommer i detta sammanhang med förslag när det gäller forskning, utveckling och utbildning.

Landsbygdsutveckling

Jord- och skogsbruket är navet kring vilket en levande landsbygd rör sig. Det är inte bara en sysselsättning bland många andra, utan en förutsättning för att infrastrukturen på landsbygden upprätthålls. Vägar hålls i skick, landskapet hålls öppet. Väsentlig service till bygdens övriga boende utförs av lantbrukare med tillgång till maskinpark och verktyg.

En landsbygdsutveckling värd namnet måste därför baseras på att det finns ett aktivt skogs- och jordbruk som grund. Under några år har via lantbruksstyrelsen utgått ett särskilt stöd till åtgärder för jordbruket i norra Sverige. Lantbruksstyrelsen begär att få fortsätta med detta program i ytterligare tre år samt att få utvidga det till södra och mellersta Sverige.

Erfarenheterna hittills har varit goda. Vi föreslår därför att medel beviljas för ett fortsatt aktivt arbete med landsbygdsutveckling. Vi anser att större tonvikt än hittills bör läggas vid projekt som förbättrar kvinnors livssituation på landsbygden. Det är ett stort problem att så många kvinnor lämnar landsbygden därför att det brister i goda arbetsmöjligheter, social service och fritidssysselsättning.

Riksdagen uttalade förra året att användningen av dessa medel skall vara flexibel och anpassad till de lokala förhållandena. Tonvikten bör dock ligga på verksamhet som utgör ett komplement till skogs- och jordbruket, eller en utveckling av jordbrukssysselsättning utanför de prisreglerade delarna till exempel alternativ odling eller köttproduktion.

Under våren kommer riksdagen att behandla propositionen om regionalpolitiken. Vi återkommer i detta sammanhang med ytterligare förslag för en positiv landsbygdsutveckling.

Mot. 1989/90
Jo270

Kärnkraften måste avvecklas. Den är dyr, den är onödig och framför allt är den ett fruktansvärt hot mot allt levande. Trots att tio år förflutit sedan folkomröstningen gav beskedet att kärnkraften ska avvecklas har inte mycket gjorts för att förverkliga detta beslut. Om vi vill bevara jordbruket men avveckla kärnkraften så har vi nu ett unikt tillfälle. Inom jordbruket finns det areal och företagare som är villiga att producera biobränslen. Om vi försätter denna unika chans riskerar vi den motsatta effekten: att avveckla jordbruket men bevara kärnkraften!

Regeringen har meddelat att man ämnar förelägga riksdagen en energipolitisk proposition till hösten men Sveriges lantbrukare behöver besked i samband med det jordbrukspolitiska beslutet. Vi begär av regeringen en tydlig redogörelse för hur produktion av biobränsle skall främjas, med start innevarande år.

Jordbruket självförsörjande på energi

Jordbruket skulle kunna bli självförsörjande på energi av olika slag. Drivmedel för traktorer kan t ex framställas ur rapsolja. Även etanolproduktion, biogas och andra former av bioenergi bör stimuleras. Egen produktion av energi inom jordbruket bidrar till en bättre ekologisk helhet och minskar användningen av fossila bränslen. Dessutom underlättas den nödvändiga omställningen av jordbruket bort från överskottsproduktionen. Samhället bör på olika sätt stödja en utveckling mot självförsörjning på energi inom jordbruket. Forsknings- och utvecklingsresurser måste satsas, information och rådgivning till lantbrukare kring energiproduktion måste införas. Energiproduktionen måste göras fördelaktig skatte- och avgiftsmässigt. Vi föreslår att konkreta projekt för småskalig energiproduktion inom jordbruket stimuleras inom ramen för de stödformer som finns, t.ex. glesbygdssöd och landsbygdsutveckling.

Rågveteimporten

Rågvete kan nu fritt importeras till Sverige. Det importerade rågvetet, som är billigt, slår därmed ut inhemskt producerad spannmål. Tidigare var importen mycket låg och effekten därför liten, men under de senaste åren och särskilt 1989 har importen ökat kraftigt.

I det importerade rågvetet har man funnit dels mjöldryga, dels höga halter flyghavre samt andra ogräs. Rågvete är ett nytt spannmål. Mot den bakgrunden är det otillfredsställande att det kan importeras innan vi vet hur det på längre sikt beter sig i den svenska omgivningen. Vi anser med tanke på de många problemen med rågvetet att Sverige borde kunna omedelbart tillsvidare förbjuda import av rågvete.

Sociala frågor

Sociala frågor kommer att behandlas i samband med diskussionen om en helt ny jordbrukspolitik. Vi vill dock redan nu ta upp frågan om pensioner till lantbrukare. Det behövs en anpassning av systemet med delpensioner till de speciella villkor som råder inom jordbruket.

Det behövs en översyn hur pensionssystemet över huvud taget utfaller inom jordbruket. Många, särskilt kvinnor, får på grund av systemets utformning mycket låga pensioner. Vi begär en utredning och förslag till åtgärder för förbättrade pensioner för jordbrukare.

Utöka NOLA-bidragen

Det svenska jordbruket har under efterkrigstiden utvecklats till att bli rationellt, effektivt och högavkastande. Detta har fått många negativa konsekvenser för odlingslandskapet. Naturliga betesmarker och ängsmarker har minskat kraftigt i omfattning. "Odlingshinder" t.ex. åkerholmar, har avlägsnats. Dikning och invallning har genomförts i stor skala. Flora och fauna har brandskattats. Många arter är idag hotade av utrotning.

Sedan några år tillbaka finns möjligheten att få ersättning för naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet, s.k. NOLA-ersättning. Avsikten är att bevara odlingsmiljöer genom riktat stöd till hävd av värdefulla marker. Reaktionen hos lantbrukare, allmänhet och berörda myndigheter har varit mycket positiv. 1987/88 hade 24 000 ha kontrakterats. Men det finns ett stort behov av att utöka den areal som berörs av NOLA-ersättning samt att höja ersättningsbeloppets storlek. Flera olika myndigheter ansvarar för NOLA-bidragen. Vi föreslår att huvudmannskapet för denna verksamhet samlas hos naturvårdsverket. Vi föreslår att det sammanlagda anslagsbeloppet höjs till 45 000 000 kr. för budgetåret 1990/91.

I diskussionen kring en framtida ny jordbrukspolitik har ett förändrat NOLA-stöd föreslagits. Denna ersättning skall enligt vår mening klart skiljas från det hittill svarande NOLA-bidraget. Den nya ersättningen skall utgå för landskapsvårdande åtgärder i mycket vidare mening och dessa båda ersättningsformer bör handläggas var för sig och inte sammanblandas.

Restaurera våtmarker

Inom ramen för det utökade NOLA-bidraget måste också försök och utvecklingsarbete med restaurering av våtmarker bedrivas. Det är oerhört angeläget ur naturvårdssynpunkt och också som åtgärd för att förhindra kväveläckage.

Utöver sådan konkret försöksverksamhet måste former finnas för ett fortsatt omfattande arbete med restaurering av våtmarker. Olika vägar kan tänkas: samhället kan köpa in de berörda arealerna. Man kan byta den mark som skall restaureras mot ersättningsmark. Man kan skriva kontrakt med markägare/arrendatorer om hur marken skall skötas.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utgångspunkter och mål för den svenska jordbrukspolitikerna,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om det globala perspektivet,

3. att riksdagen hos regeringen begär en utredning om effekterna av en EG-anpassning för svenskt jordbruk,

4. att riksdagen hos regeringen begär en analys av den framtida globala livsmedelsförsörjningen i perspektivet av det pågående GATT-arbetet,

5. att riksdagen hos regeringen begär att överläggningar upptas med representanter för jordbruksnäringen om jordbrukets kompensation för ökade kostnader regleringsåren 1989/90 och 1990/91,

6. att riksdagen hos regeringen begär att överläggningar upptas med representanter för jordbruksnäringen angående övergångslösning vad gäller spannmålsöverskottet,

7. att riksdagen hos regeringen begär en konsekvensanalys i enlighet med vad som i motionen anförs,

8. att riksdagen till anslaget Lantbruksstyrelsen för budgetåret 1990/91 anslår 24 000 000 kr. utöver vad regeringen föreslår för stimulans av ekologiskt lantbruk i enlighet med vad som i motionen anförs,

9. att riksdagen beslutar förbjuda spridning av rötslam i enlighet med vad som i motionen anförs,

10. att riksdagen till anslaget Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering för budgetåret 1990/91 anslår 20 000 000 kr., 7 500 000 kr. mer än vad regeringen föreslår, för stöd till fruktodlingen,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om att samma kvalitativa krav skall gälla för importerade som för inhemska livsmedel,

12. att riksdagen till anslaget för livsmedelskontroll för budgetåret 1990/91 anslår 1 750 000 kr. till arbete med förbättrad importkontroll i länder Sverige importerar ifrån i enlighet med vad som i motionen anförts,

13. att riksdagen till anslaget för livsmedelskontroll för budgetåret 1990/91 anslår 1 000 000 kr., 500 000 kr. utöver vad regeringen föreslår, till arbete med skärpta importregler,

14. att riksdagen hos regeringen begär förslag om märkning av förpackade livsmedel med ursprungsland,

15. att riksdagen till anslaget för livsmedelskontroll för budgetåret 1990/91 anslår 5 000 000 kr., 1 500 000 kr. mer än vad regeringen föreslår, till arbete med folkhälsokampanj i enlighet med vad som i motionen anförs,

16. att riksdagen beslutar om förbud mot frisläppande av gentekniskt förändrade organismer i naturen,

[att riksdagen beslutar om förbud mot patentering av gentekniskt förändrade mikroorganismer, växter och djur,¹⁾

17. att riksdagen till nytt anslag för djurmiljöförbättrande åtgärder för budgetåret 1990/91 anslår 60 000 000 kr. i enlighet med vad som i motionen anförs,

18. att riksdagen till anslaget för landsbygdsutveckling för budgetåret 1990/91 anslår 200 000 000 kr. i enlighet med vad som i motionen anförs,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om satsning på biobränslen,^{2]}

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd till självförsörjning med energi av olika slag inom jordbruket,

20. att riksdagen beslutar förbjuda import av rågvete,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sociala frågor,^{3]}

21. att riksdagen till Bidrag till miljöarbete för budgetåret 1990/91 anslår 45 000 000 kr. för naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet i enlighet med vad i motionen anförts,

22. att riksdagen reducerar anslaget för Lantbruksstyrelsen för budgetåret 1990/91 med 5 000 000 kr. med anledning av att hela delanslaget för naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet flyttas till anslaget för bidrag till miljöarbete,

23. att riksdagen hos regeringen begär att naturvårdsverket får i uppdrag att utveckla arbetet med att restaurera våtmarker i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 25 januari 1990

Lars Werner (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Ylva Johansson (vpk)

Annika Åhnberg (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

¹ 1989/90:L815

² 1989/90:N482

³ 1989/90:SF373